

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Кафедра соціальних технологій

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА З СІМ'ЄЮ»
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ (ДЕННОЇ І
ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ) ОПП231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 364.64-055.5/7

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол №10 від 26 травня 2023 р.)

Рецензенти:

С.Д. Поплавська – Проректор з навчальної роботи, кандидат педагогічних наук, доцента кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін Житомирського медичного інституту Житомирської міської ради.

М.А. Козловець – доктор філософських наук, професор Житомирського державного університету імені Івана Франка, керівник відділення Соціологічної асоціації України

Н.М. Шикирава – методист з психологічної служби науково-методичного центру департаменту освіти Житомирської міської ради

М-54 Методичні рекомендації з освітньої компоненти «Соціальна робота з сім'єю» для самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня / Укладач: Залібовська-Ільницька З. В.– Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. – 42 с.

Запропоновані методичні рекомендації з освітньої компоненти «Соціальна робота з сім'єю» для самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня спрямовані містять основні вказівки щодо вивчення теоретичного матеріалу та виконання самостійних робіт здобувачів освіти зазначеної спеціальності. Призначені для студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» першого (магістерського) рівня, соціальних педагогів, фахівців соціальної сфери.

ЗМІСТ

I.Опис освітньої компоненти « Соціальна робота з сім'єю».....	4
II.Мета, завдання освітньої компоненти, програмні результати навчання.....	4
III.Методична картка освітньої компоненти щодо самостійної роботи	7
IV.Рекомендації до організації самостійної роботи.....	10
V. Список використаних джерел.....	22
VI. Додатки.....	25

I. Опис освітньої компоненти

Вид заняття	Кількість годин (денна/заочна))
Лекції	34 / 4
Практичні заняття	46 / 6
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	70 / 110

Передумови вивчення освітньої компоненти

Освітній компонент є
компонентом шостого
семестру

Метою викладання навчальної дисципліни “Соціальна робота з сім’єю” : сформувати систему знань про сім’ю, типи і функції сім’ї, проблеми у сучасній сім’ї та шляхи розв’язання життєвих соціальних ситуацій сьогодення.

Завданнями вивчення освітньої компоненти “Соціальна робота з сім’єю” є

- сприяти становленню сучасного висококваліфікованого фахівця соціальної роботи, на підставі вивчення соціальної роботи із сім’ями як специфічного соціального явища.
- формувати й розвивати знання студентів з соціальної роботи з сім’ями, навчити їх аналізувати проблеми сучасної сім’ї ,
- виробити здатності самостійного аналізу соціальних явищ, уміння застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації, сприяти оволодінню уміннями та навичками, які потрібні у професійній діяльності.
- формувати переконання та ціннісні орієнтації студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до

особистості,

- виховувати активну громадську позицію, сприяти усвідомленню ролі та значення діяльності фахівця із соціальної роботи в становленні Української держави; сприяти розвитку в майбутніх соціологів культури, професійних й особистих якостей.

Компетентності

Змістовно освітня компонента спрямована на формування здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі соціальної роботи

IЗ Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК1 Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення..

СК7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

СК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

СК14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

Звернемо увагу, що самостійна робота сприяє формуванню соціальні навички (soft-skills)

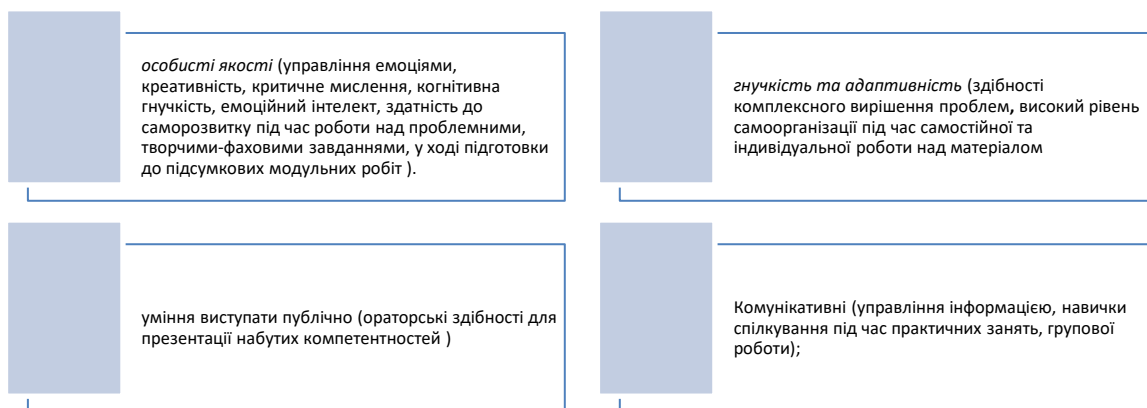

Рис. 1 Самостійна робота сприяє формуванню соціальних навичок

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
74-81		C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок	
64-73		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків	
60-63		E	виконання задовольняє мінімальним критеріям	
<i>Задовільно</i>				

<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Політика щодо академічної доброчесності

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності <https://zu.edu.ua/academic-integrity.html> та визначається системою вимог: недопущення академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, заборонено використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань (в тому числі засоби електронного зв'язку), при використанні інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач вищої освіти має вказати джерело, використане під час виконання завдання, тощо.

Політика щодо відвідування

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку університету https://zu.edu.ua/offic/pravyla_vn_rozporядku.pdf та відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом <https://dekanat.zu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=999>, дотримуватися етичних норм поведінки. Присутність на занятті є обов'язковим компонентом оцінювання.

Забезпечення студентоцентрованого підходу та створення можливостей для навчання здобувачів вищої освіти, які не можуть відвідувати заняття з поважних причин, зокрема реалізується через «Положення про навчання студентів за індивідуальним графіком у Житомирському державному університеті імені Івана Франка». Індивідуальний графік навчання передбачає можливість вибіркового відвідування здобувачем аудиторних занять (лекційних, практичних, лабораторних, семінарських) і самостійного опрацювання матеріалу відповідних навчальних дисциплін.

Політика щодо перескладання

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, то відпрацювання здійснюється у встановлені викладачем терміни. Відповідно до положення «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» (нова редакція) https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf кожне практичне заняття оцінюється. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані здобувачем вищої освіти у встановлені викладачем терміни.

Політика щодо дедайтів

Викладач встановлює конкретні терміни виконання завдань. Здобувач вищої освіти, який з поважних причин (внаслідок тимчасової непрацездатності, підтвердженої довідкою закладу охорони здоров'я, або який був звільнений від занять наказом Ректора Університету) пропустив навчальні заняття зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість не більше ніж за

місяць з моменту виходу на навчальні заняття (дня припинення поважної причини). Здобувач вищої освіти, який без поважних причин не відвідав навчальні заняття або отримав оцінку нижчу 60 балів, необхідно відпрацювати академічну заборгованість до проведення модульної контрольної роботи.

До підсумкової модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які отримали поточні оцінки на усіх передбачуваних робочою навчальною програмою аудиторних навчальних заняттях. До завершення відповідного модуля здобувачам вищої освіти дозволяється перескладати окремі елементи модуля (завдання) з метою отримання вищих поточних оцінок під час консультацій із навчальної дисципліни, які проводяться впродовж семестру.

Політика щодо апеляцій

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про апеляцію результатів контрольних заходів у Житомирському державному університеті імені Івана Франка» https://zu.edu.ua/offic/pro_apelyacij.pdf.

Політика щодо конфліктних ситуацій

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення запобігання та протидії булінгу» <https://zu.edu.ua/offic/pol-buling.pdf>.

III. Методична картка освітньої компоненти щодо самостійної роботи

Модуль I. Сутність соціальної роботи з сім'ями	
Тема 1.	Сім'я як соціальний феномен. Класифікація сімей
Тема 2.	Основні напрямки соціальної роботи із сім'ями.
Тема 3.	Принципи діяльності фахівця соціальної сфери з сім'ями
Тема 4.	Методи роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями
Тема 5.	Форми роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями
Тема 6.	Засоби роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями
Тема 7.	Технології роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями
Тема 8.	Діагностичний матеріал щодо вивчення проблем сім'ї
Тема	Соціальна робота з багатодітними та прийомними сім'ями

9.	
Тема 10.	Соціально робота із сім'ями з девіантними дітьми
Тема 11.	Соціальна робота з неповною сім'єю
Тема 12.	Особливості соціальної роботи із сім'ями групи ризику в мікрорайоні
Тема 13.	Соціальна робота із неблагополучними сім'ями
Тема 14.	Соціальна робота із групами, підлітковими та молодіжними об'єднаннями
Модуль II. Моделі діяльності фахівця соціальної сфери щодо роботи зі сім'ями	
Тема 15.	Моделі соціальної роботи з бездітними сім'ями
Тема 16.	Моделі соціальної роботи з сім'ями переселенців або біженців
Тема 17.	Моделі соціальної роботи з первинними, вторинними сім'ями
Тема 18.	Моделі соціальної роботи з міжнаціональними сім'ями
Тема 19.	Моделі соціальної роботи з неповними сім'ями
Тема 20.	Моделі соціальної роботи з сім'ями, що мають дітей з соціально-небезпечними хворобами
Тема 21.	Моделі соціальної роботи з сім'ями, де батьки були учасниками АТО
Тема 22.	Моделі соціальної роботи з соціально-гетерогенними сім'ями з
Тема 23.	Моделі соціальної роботи з сім'ями з складними (патріархальними) укладом
Тема 24.	Моделі соціальної роботи з сім'ями, у яких не зареєстрований шлюб
Тема 25.	Моделі соціальної роботи сім'ями з дітьми, що мають функціональні обмеження
Тема 26.	Моделі соціальної роботи з неповнолітніми, які бажають укласти шлюб і мають докази.
Тема 27.	Моделі соціальної роботи з соціально небезпечними сім'ями.
Тема 28.	Моделі соціальної роботи з опікунськими сім'ями

IV. Рекомендації до організації самостійної роботи

Серед основних форм організації навчального процесу здобувачів вищої освіти є самостійна робота. Вона включає індивідуальні і колективні види навчальної діяльності фахівців соціальної роботи, що здійснюється на аудиторних та позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти під керівництвом викладача або без його безпосередньої участі.

Звернемо увагу, що самостійна робота проходить за такими напрямками: потрібно підготувати теоретичні питання та виконати практичні завдання; законспектувати першоджерела, підготувати, якщо задано, реферати; підготуватися до модульної контрольної роботи, підготуватися до інших контролюючих форм. Як ж підготуватися до відповіді на теоретичні питання?

Алгоритмом теоретичної підготовки :

Ознайомтеся з теоретичними питаннями; візьміть рекомендовану літературу у бібліотеці університету чи в Інтернет просторі (якщо є такі електронні джерела;); прочитайте розділи, де є відповіді на питання; складіть план, визначте основні питання, проаналізуйте, пов'яжіть нові знання з попередніми, складіть короткий конспект.

Конспектувати першоджерела рекомендуємо так: прочитаємо першоджерело; оформимо бібліографію

Складемо план, таблиці, схеми, перекажземо першоджерело.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм написання реферату, враховує вимоги до цього виду робіт.

Зокрема, по-перше, вибираємо тему; по-друге, підбираємо літературу; по-третє, складаємо план реферату; по-четверте, ситематизуємо і пишемо , розкриваємо тему реферату; по-п'яте, додаємо власний критичний аналіз, оформляємо реферат відповідно вимог, здаємо реферат викладачеві.

Тема 1. Сім'я як соціальний феномен. Класифікація сімей

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи

2. Заповнити таблицю базових понять.

№	Поняття		Аналіз	Використана література
	Термін	Дефініція		
1	Сім'я	Первинний та основний осередок суспільства	Є різні підходи до поняття сім'я	

3. Ознайомитися з класифікаціями сімей

Звернемо увагу, що існує більше тридцяти класифікацій сімей.

Зосередьте увагу на 10 класифікаціях. Науковцями узагальнено, що переважають на сьогодні такі типи сім'ї, а саме: прості нуклеарні сім'ї, неповні сім'ї, сім'ї-одинокі матерів, розлучених жінок і вдівців [5]. Зокрема, за кількістю дітей: бездітні, одnodітні, малодітні, багатодітні та ін.

Можна показати у вигляді схеми, обов'язково вказуємо автора класифікації.

Наприклад, за класифікацією Т. Кобилянської, здійснено класифікації неблагополучних сімей: 1) сім'я з відкритою формою неблагополуччя, 2) з прихованою формою сімейноо неблагополуччя; 3) «граничні сім'ї»

Рис. 1 Класифікація сімей за Тетяною Кобилянською

4. Питання для самоконтролю

Що таке «сім'я»?

Які є класифікації сімей?

Література для самоосвіти: 1; 2; 3; 4; 5 ; 6; 7 ; 8 ; 9; 10; 11; 12

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт під час практичного заняття (за 100 бальною системою)

Вид роботи	Кількість балів
Опрацювання теоретичних питань теми (міні-конспект питань практичного заняття, відповідно до плану заняття).	50
Знання базових понять	10
Підготовка та презентація реферату до теми	20
Виконання професійно-орієнтованого завдання до теми	8

Виконання творчого завдання	10
Активність на занятті, участь у дискусіях, обговореннях	2

Рекомендуємо прочитати

Олег Романчук «Сімя, що сцілює» – Дивовижно глибока і чесна розмова про «важкі теми». Книга написана дуже професійно і делікатно. У ній є біль і надія, а головне вказано шлях, після проходження якого, можеш дати іншій людині радість, тай сам пережити це почуття.

Тема 2. Основні напрямки соціальної роботи із сім'ями.

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо напрямів соціальної роботи із сім'ями.
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.

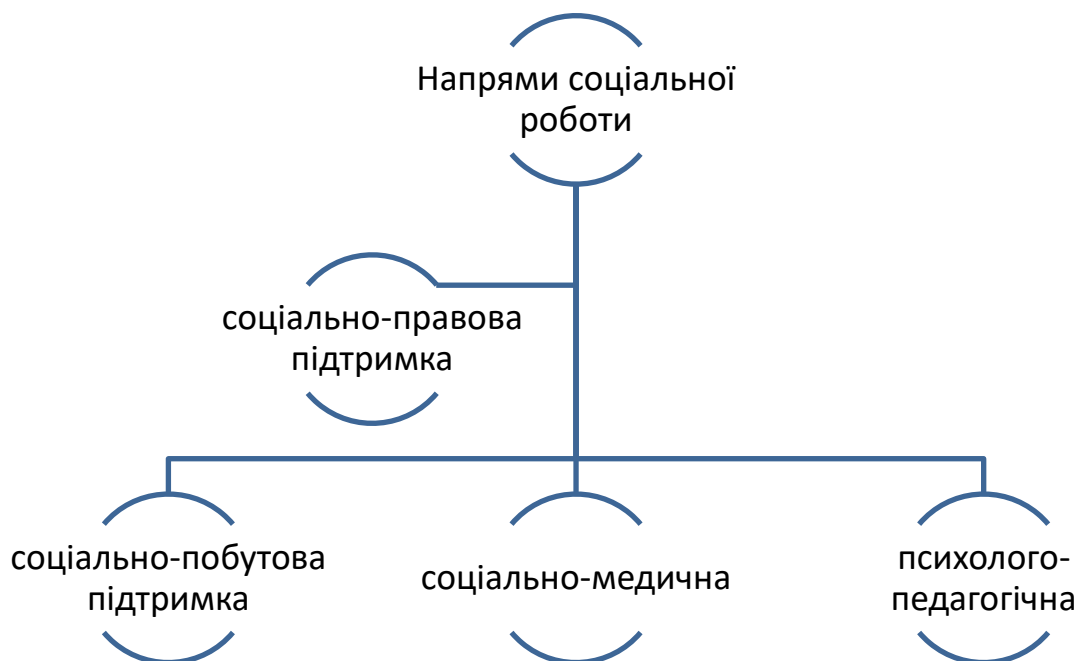
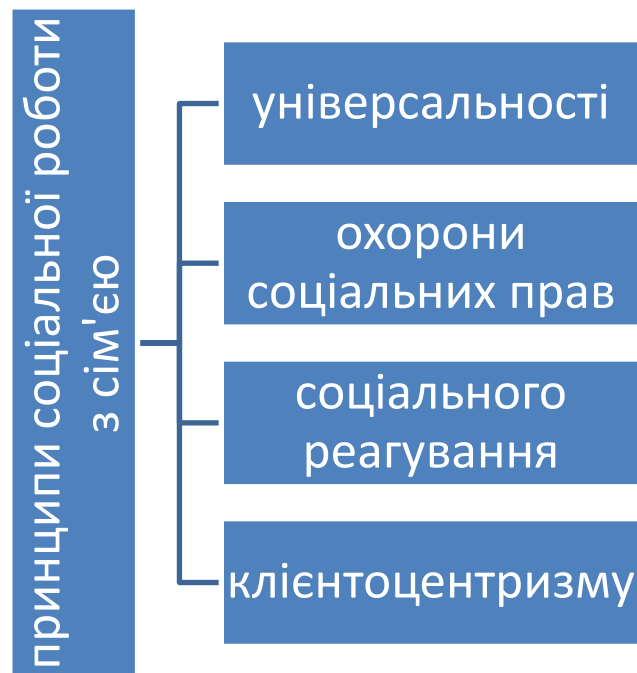

Рис. 1 Напрями соціальної роботи з сім'єю

Тема 3. Принципи діяльності фахівця соціальної сфери з сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо принципів діяльності фахівця соціальної сфери з сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.

Тема 4. Методи роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями
План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо методів роботи фахівців соціальної сфери з сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 5. Форми роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями
План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо форм роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю

5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 6. Засоби роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо засобів роботи фахівців соціальної сфери з сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 7. Технології роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо технологій роботи фахівця соціальної сфери з сім'ями

Є такі класифікації технологій : за рівнем управління технології:(федерального, регіонального, муніципального, місцевого); 2) за видами організації управління (адміністративно-управлінські, адаптаційні, впроваджувальні, навчальні, інформаційні, інноваційні); 3) щодо соціальної організації (соціального розвитку, соціального захисту та підтримки, демографічні); 4) дослідні (технології соціологічного дослідження, моніторингу); 5) за характером вирішуваних завдань (технології у сфері підприємництва, саморозвитку сім'ї, організації дозвілля).

4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 8. Діагностичний матеріал щодо вивчення проблем сім'ї

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо діагностичного матеріалу щодо вивчення проблем сім'ї
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.

6.Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 9. Соціальна робота з багатодітними та прийомними сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
- 3.Ознайомитися з науковими підходами щодо соціальної роботи з багатодітними та прийомними сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
- 6.Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема10. Соціальна робота із сім'ями з девіантними дітьми

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
- 3.Ознайомитися з науковими підходами щодо соціальної роботи із сім'ями з девіантними дітьми
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
- 6.Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 11. Соціальна робота з неповною сім'єю

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
- 3.Ознайомитися з науковими підходами щодо соціальної роботи з неповною сім'єю
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
- 6.Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 12. Особливості соціальної роботи із сім'ями групи ризику в мікрорайоні

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
- 3.Ознайомитися з науковими підходами щодо особливостей соціальної роботи із сім'ями групи ризику в мікрорайоні

4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 13. Соціальна робота із неблагополучними сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо соціальної роботи із неблагополучними сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 14. Соціальна робота із групами, підлітковими та молодіжними об'єднаннями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо соціальної роботи із групами, підлітковими та молодіжними об'єднаннями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 15. Моделі соціальної роботи з бездітними сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з бездітними сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 16. Моделі соціальної роботи з сім'ями переселенців або біженців
План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з сім'ями переселенців або біженців
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 17. Моделі соціальної роботи з первинними, вторинними сім'ями
План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з первинними, вторинними сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 18. Моделі соціальної роботи з міжнаціональними сім'ями
План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделі соціальної роботи з міжнаціональними сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 19. Моделі соціальної роботи з неповними сім'ями
План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з неповними сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 20. Моделі соціальної роботи з сім'ями, що мають дітей з соціально-небезпечними хворобами

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з сім'ями, що мають дітей з соціально-небезпечними хворобами
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 21 Моделі соціальної роботи з сім'ями, де батьки були учасниками АТО

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з сім'ями, де батьки були учасниками АТО
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 22 Моделі соціальної роботи з соціально-гетерогенними сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з соціально-гетерогенними сім'ями
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 23 Моделі соціальної роботи з сім'ями з складними (патріархальними) укладом

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з сім'ями з складними (патріархальними) укладом
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю

5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 24 Моделі соціальної роботи з сім'ями, у яких не зареєстрований шлюб

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з сім'ями, у яких не зареєстрований шлюб
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 25 Моделі соціальної роботи сім'ями з дітьми, що мають функціональні обмеження

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи сім'ями з дітьми, що мають функціональні обмеження
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 26 Моделі соціальної роботи з неповнолітніми, які бажають укласти шлюб і мають докази.

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з неповнолітніми, які бажають укласти шлюб і мають докази.
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 27 Моделі соціальної роботи з соціально небезпечними сім'ями.

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з соціально небезпечними сім'ями.
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Тема 28 Моделі соціальної роботи з опікунськими сім'ями

План самостійної роботи (самостійних дій)

1. Вивчити конспект лекції. Зробити схематичні записи
2. Заповнити таблицю базових понять
3. Ознайомитися з науковими підходами щодо моделей соціальної роботи з опікунськими сім'ями.
4. Дати відповіді на питання для самоконтролю
5. Підготувати презентацію, використовуючи літературу для самоосвіти.
6. Для перевірки рівня компетентності зі зазначеної теми пройти гугл тестування <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd2Zj5mD->

Зразки написання есе «Важливість вивчення ОК «Соціальна робота з сім'єю»

1) На 3-му курсі важливо вивчати дисципліни професійної спрямованості, тобто по спеціальності, «Соціальна робота з сім'єю», є однією з таких. Як на мене, ця дисципліна в першу чергу спрямована на удосконалення самоосвітньої діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери та відтворення її у майбутньому.

У ході вивчення цієї дисципліни я зрозумів яка цікава та нелегка робота з сім'ями очікує майбутніх фахівців соціальної сфери, важкої - тому що це співпраця з людьми, і рано чи пізно у людини може бути професійне вигорання, цікавою - бо це робота, яка передбачає широкоспекторну діяльність фахівця, і саме в роботі з сім'єю фахівець проявляє свої здібності та компетентності, якими він наділений. Важливо додати, що фахівець повинен звертатися до розроблених технологій та методів, які допоможуть у праці з тією чи іншою родиною. Проблемних сімей дуже багато, і проблеми існують різного характеру, тому саме соціальний працівник повинен проявляти свій професіоналізм та навички, для того щоб вирішити ці проблеми.

Таким чином, важливість вивчення дисципліни «Соціальна робота з сім'єю» можна оцінити в десять балів із десяти, адже сім'я невід'ємний інститут соціалізації кожної людини присутньої у ній, і саме соціальний

працівник повинен знати, як зробити так, щоб цей процес відбувався позитивно, тривав усе життя людей та був корисним. Саме у роботі з сім'єю у кожен з нас проявлять всі свої здібності, які ми опанували ході вивчення даної дисципліни.

2) На мою думку «Соціальна робота з сім'єю» є одним із головних напрямків праці соціального працівника. Сам предмет дає змогу добути знання сімейного законодавства, яке може допомогти самому соціальному працівнику в створенні своєї сім'ї. Та його використання в межах компетенції спеціаліста дуже багатостороннє; управління соціального захисту населення, охорони здоров'я, у справах неповнолітніх, освіти обласних, районних і міських установах. Із цього можна зробити висновок, що для майбутніх фахівців дисципліна «Соціальна робота з сім'єю» є дуже якісним і всестороннім інструментом, який сприяє забезпеченню успішного професійного майбутнього

3) Сім'я, як особливий феномен, відіграє надзвичайно важливу роль у функціонуванні суспільства та у функціонуванні кожного її члена.

На дисципліні ми ознайомилися що є соціальною роботою з сім'єю, роль сім'ї в суспільстві, основні підходи до вивчення сім'ї, понятійний апарат, тенденції соціальної роботи з сім'єю, роль держави в регулюванні сімейно-шлюбних відносин, головні функції сім'ї, отримали знання про основи соціальної роботи з різними типами сімей, специфіку розвитку сімейних відносин в Україні, здобули знання з нормативно-правового забезпечення соціальної роботи з сім'єю в Україні.

Всі здобуті на дисципліні «Соціальна робота з сім'єю» знання та навички є дуже важливими, адже однією з соціальних категорій, з якою працює фахівець соціальної сфери є сім'я. Тому варто знати нюанси роботи з цією категорією, вміти правильно підібрати методи співпраці і тим самим допомогти клієнту вийти з певної складної життєвої ситуації.

Вивчення даної дисципліни є важливим кроком в успішності професійної діяльності фахівця соціальної сфери. Адже працівник повинен бути обізнаний у питаннях роботи з різноманітними категоріями сімей: з неповнолітніми сім'ями, сім'ями у яких діти мають функціональні обмеження, з соціально небезпечними сім'ями, з опікунськими сім'ями, з внутрішньо переміщеними сім'ями, або ж зі сім'ями у яких одна особа постраждала від насильства.

На даній дисципліні ми розглядали різні моделі соціальної роботи з кожним видом сім'ї. Аналізували чи можна їх застосовувати до усіх членів родини та чи будуть ці методи дієвими, для того аби допомогти сім'ї, яка перебуває у СЖО чи має інші сімейні проблем, повернутись до нормального звичного життя, яке нестиме позитив як для самого подружжя, так для їхніх дітей. Важливою частиною даної дисципліни є те, що ми підіймали актуальні теми сучасності. Тобто ми безпосередньо говорили про сім'ї, які постраждали внаслідок війни. Пропонували форми роботи з ними для того аби вони могли адаптуватись до нового місця тимчасового проживання та висловлювали свої думки стосовно того як допомагати постраждалим внаслідок війни

(коли втратили рідного чи пережили насильство) справитись з їхніми внутрішніми переживання та страхами. Отже, підсумовуючи усе вище сказане можу впевнено сказати, що вивчення дисципліни «Соціальна робота з сім'єю» є важливою для майбутніх фахівців соціальної сфери.

Рекомендована література

Основна:

1. Астремська І. В. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі : навч. посіб. / І. В. Астремська– Миколаїв : Видво ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 396 с.
2. Балута Л. І. Психолого-педагогічний аналіз формування особистості учнів та профілактика їх соціальної поведінки. Нові технології навчання. 2011. № 30. С. 22-29.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / За заг. ред. проф. І.Д.Зверєвої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
4. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» №1706-VII від 20.10.2014. URL : www.zakon.rada.gov.ua
5. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 р. Голос України. 27 липня 2001. № 132 (2632). С. 4/ URL : www.zakon.rada.gov.ua
6. Методи роботи з групами ризику : Навчально-методичний комплекс// Уклала: Коробейнікова Л.Г. К, 2013.60 с.
7. Петрук В.В. Проблеми соціалізації та адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Педагогіка [Текст]: зб. наук. праць: [матеріали V Всеукраїнського круглого столу «Педагогічний дискурс» (17 листопада 2020 р.)]. Луцьк : Вежа-Друк. 2020. С. 110- 112.
8. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л С. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с
9. Семігіна Т.В. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. URL <https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina/publication/34200363>
- 10.Скрипка І. В., Семігіна Т. В. Практика колективного представництва інтересів в Україні (на прикладі людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом) // Наукові записки НаУКМА. 2014. Т. 162:Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. С. 62–67.
- 11.Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч.І Сучасні орієнтири та ключові технології. /З. П. Кияниця, Ж. В. Петровичко. – К.: ОБНОВА КОМПАНІЇ, 2017. – 2017. – с.256
12. Anna Blasiak Wspolczesne ksztalty zycia rodzinnego i osobistego // Українська полоністика. – Випуск 13. –2017 р. – 220с. – С.212

Додаткова:

1. ВІЛ-інфіковані діти: медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист/Котова Н.В., Старець О.О., Олена П.П., Леончук Н.В., Панфілова О.М., Бондуніс Т.А., Дубініна І.М., Булах Л.В. К.:ТОК «К.І.С.», 2010. 176с.
2. Грижак І. Г. Дослідження захворюваності на СНІД в популяції ВІЛ-

- інфікованих осіб та вплив на неї антиретровірусної терапії / І. Г. Грижак // ScienceRise. Medical science. 2017. № 1. С. 49 – 52. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/texcsrm_2017_1_12.
3. Землянська Н., Семигіна Т. Зміст соціальної роботи з трудовими мігрантами з огляду на специфіку мобільності робочої сили // Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи: м-ли Всеукр.наук.-практ. конф. (Умань, 11 жовтня 2019 р.). Умань : ВІЗАВІ, 2019. С. 50-53.
 4. Кобилянська Т. Типологія сімей за різними ознаками. URL:<http://znp.udpu.edu.ua/article/view/149230>
 5. Коновальчук А.І. Соціально-педагогічна робота з сім'єю з підвищення педагогічної культури батьків/АІ Конончук // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. // Психолого-педагогічні науки. 2012. № 5. С. 46-51. URL <http://nbuv>
 6. Котова Н. В. ВІЛ-інфіковані діти : медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист : [посібник] / Н. В. Котова, О. О. Старець, Н. В. Леончук [та ін.]. – К. : ТОВ «К.І.С.», 2010. 176 с.
 7. Рідкодубська А.А Підготовка майбутніх працівників соціальної сфери до професійної мобільності під час вивчення дисципліни «Соціальна робота з різними групами клієнтів» URL <https://scholar.google.com.ua/>
 8. Семигіна Т.В. Он-лайн технології у практичній соціальній роботі // «Інтернет-освітанаука-2016», Десята міжнар. наук.-практ. конф. ІОН-2016, 11-14 жовтня, 2016: Зб. праць. Вінниця: ВНТУ, 2016. С. 119-121.
 9. Семигіна Т.В., Чистякова А.О. Спортивно-дозвіллієві практики у соціальній інтеграції дітей із порушеннями розумового розвитку // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2019. № 18. С. 90-94.
 10. Собочан А., Бертотті Т., Стром-Готфрід К. Етичні міркування у дослідженнях із соціальної роботи / Пер. з англ. Т. Семигіної // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1. С. 86-101.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка URL http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Зайченко І. В. Робота з дітьми з неблагополучних URL : <http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika - zauchenko ib>.
3. Закон України «Про соціальні послуги». URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
4. Скаковська Л. А. Робота шкільного психолога з дітьми дошкільного віку. URL : http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=508&Print=1
5. Співак Л. М. Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів. URL : http://pidruchniki.ws/17780811/pedagogika/diagnostika_i_korektsiya_yakontseptsiyi_molodshih

[_shkolyariv - spivak Im.](#)

6. Стан дотримання та захисту прав і свобод в Україні. URL :
http://www.ombudsman.kiev.ua/d1_zm.htm

The screenshot shows a Google Slides presentation interface. The browser address bar indicates the presentation ID. The slide title is "Сімейна обрядовість в дозвіллі сім'ї". The main content of the slide is the title "СІМЕЙНА ОБРЯДОВІСТЬ У ДОЗВІЛЛІ СІМ'І" in a large, black, hand-drawn font. Below the title, a green rectangular box contains the following text: "дисципліна: 'Організація соціально-дозвіллевої діяльності'", "викладач: кандидат педагогічних наук, доцент", and "Залібовська-Ільніцька Зоя Володимирівна". The left sidebar shows a table of contents with 7 slides. The bottom status bar shows the time as 9:20 on 12.05.2023.

соціал: x | ОП 231 x | Націон: x | Добри: x | (17335) x | Как вы: x | Вход: x | Мой д: x | Семей: x | Контро: x

docs.google.com/presentation/d/1emcZIDF6wsEMXw_ukE1WzbzQmBybLcaVeoWUHHi6w/edit#slide=id.p

Scanner App | Free... | Інформація о ста... | Турова.osvitnya.pr...

Сімейна обрядовість в дозвіллі сім'ї. ☆ 📁 🗑

Файл Правка Вид Вставка Формат Слайд Об'єкт Інструменти Раширення Справка

Аматі... 80 B I U A

1 СІМЕЙНА ОБРЯДОВІСТЬ У ДОЗВІЛЛІ СІМ'І

2 Ім

3 Дови

4

5

6

7

СІМЕЙНА ОБРЯДОВІСТЬ У ДОЗВІЛЛІ СІМ'І

дисципліна: "Організація соціально-дозвіллевої діяльності"

викладач: кандидат педагогічних наук, доцент

Залібовська-Ільніцька Зоя Володимирівна

Нажмите, чтобы добавить заметки докладчика

9:20 12.05.2023

соціалі: x ОП 231 x Націон: x Добри: x (17335) x Как вы: x Входа: x Мой д: x 26.03 C x Контр: x

docs.google.com/presentation/d/1uEt5yPZwdD5eLsED2UgKwhG5CK1PDrb5kUiz1PhJg/edit#slide=id.p

Scanner App | Free... Інформація о ста... Турова.osvitnya.pr...

26.03 Соціально-педагогічна профілактика

Файл Правка Вид Вставка Формат Слайд Об'єкт Інструменти Раширення Справка

Слайд-шоу

Фон Макет Тема Вибрати перехід

1 Соціально-педагогічна профілактика у закладі дошкільної освіти

2

3

4

5

6

7

Соціально-педагогічна профілактика у закладі дошкільної освіти

викладач: канд. пед. наук, доцент
Заліібовська-Ільницька Зоя Володимирівна

Нажмите, чтобы добавить заметки докладчика

9:25 12.05.2023

Візуалізація конспекту лекцій

The screenshot shows a web browser window with a document viewer. The browser's address bar shows a URL from fileview.fwdcdn.com. The document viewer displays a handwritten document titled "Сімейний кодекс України" (Family Code of Ukraine). The text is organized into sections: "Розділ 1 Загальні положення", "Глава 1 Сім'я. Регулювання сімейних відносин", and "Стаття 1. Загальні положення Сімейного кодексу України". The main text discusses the purpose of the Family Code, which is to regulate family relations, protect the rights and interests of family members, and ensure the well-being of children. It states that the family is a primary and fundamental element of society, and that the state has a duty to support and protect it. The document also mentions that the family is a community of people who live together and are bound by mutual love and respect.

Сімейний кодекс України
Розділ 1
Загальні положення
Глава 1
Сім'я. Регулювання сімейних відносин
Стаття 1. Загальні положення Сімейного кодексу України
1. Сімейний кодекс України визначає засади шлюбу, осириті нещасливості та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виховання, змісту особистих нещасливостей і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, утримовлювачів та утримовлених, інших членів сім'ї та родичів.
2. Регулювання сімейних відносин здійснюється цілими Порядком з метою:
зміцнення сім'ї як соціального інституту і як союзу конкретних осіб;
утвердження пошуків обов'язку перед батьками, дітьми та іншими членами сім'ї;
побудови сімейних відносин на партнерських засадах, на основі взаємної любові та поваги, взаємодопомоги і підтримки;
забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливість духовного та фізичного розвитку.
Стаття 2 Сімейного кодексу України
1. Сім'я є первинним та основним середком суспільства.
2. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані шлюбним зв'язком, кровними зв'язками та обов'язками.

СІМ'Я -

це місце,

де народжується

ЖИТТЯ

і ніколи не згасає

ЛЮБОВ

№	Поняття	Зміст поняття	Джерело
1	Сім'я	Мала соціальна група заснована на кровній спорідненості, шлюбі або усиновленні об'єднання людей, які пов'язані між собою спільністю побуту і взаємною відповідальністю за виховання дітей.	https://pidru4niki.com/1056041258134/sotsiologiya/sotsiologiya_simyi
2	Рід	Група осіб, кровно пов'язаних між собою, що виводять своє походження від одного предка.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D1%96%D0%B4
3	Родина	соціальна група, яка складається з чоловіка та жінки, які зазвичай перебувають у шлюбі, їхніх дітей (власних або прийомних) та інших осіб, поєднаних родинними зв'язками з подружжям, кровних родичів, і здійснює свою життєдіяльність на основі спільного економічного, побутового, морально-психологічного укладу, взаємної відповідальності, виховання дітей.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0
4	Родовід	Походження, послідовність, історія поколінь певного роду	http://sum.in.ua/s/rodovid
5	Шлюб	історично зумовлена, санкціонована й регульована суспільством форма людських взаємин, яка визначає їхні взаємні права та обов'язки, а також їхні права та обов'язки щодо дітей.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%BB%D1%8E%D0%B1
6	Соціальний діагноз	полягає в точному визначенні причинно-наслідкових зв'язків, які є похідними умов життя клієнта соціального обслуговування. Соціальний діагноз передбачає збір інформації про клієнтів і умови їх життєдіяльності, а також її аналіз для розроблення програми соціальної допомоги.	https://maup.com.ua/assets/files/lib/metod/6877.pdf
7	Дитина дошкільного віку	період життя дитини від трьох до шести (семи) років. Розрізняють молодший (3–5 р.) і старший (5–6 р.)	https://esu.com.ua/search_articles.php?id=21154
8	Профілактичний захід	спеціально організована взаємодія надавачів та отримувачів соціальної послуги, спрямована на попередження соціальної проблеми, негативного явища, складних життєвих обставин чи подолання окремих її чинників.	https://ips.ligazakon.net/document/view/TM052576
9	вихователь	людина, яка здійснює цілеспрямований виховний вплив на іншу особу. У вузькому значенні — особа, яка обіймає цю посаду в навчально-виховних закладах.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C
10	Психолог	Психолог — це фахівець, який оцінює, діагностує і вивчає поведінку і розумові процеси. Деякі психологи, такі як клінічні та психологи-консультанти, піклуються про психічне здоров'я, соціальні або організаційні психологи проводять дослідження та надають психологічну допомогу.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3
11	Фахівець соціальної сфери	це особа, яка має необхідні інтелектуальні, моральні, особистісні якості для виконання особливого, інтегрованого, універсального виду діяльності у соціальній сфері.	https://pidru4niki.com/12810419/sotsiologiya/model_fahivtsya_sotsialnoyi_roboti
12	Метод	систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити, щоб виконати певну задачу чи досягти	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4

		певної мети; поняття тотожне алгоритму дій і технологічному процесу.	
13	Прийом	Певний захід для здійснення чого-небудь, досягнення якоїсь мети.	http://sum.in.ua/s/pryjom
14	Засіб	якась спеціальна дія, що дає можливість здійснити щонебудь, досягти чогось; спосіб.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0% D1%81%D1%96%D0%B1_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F)
15	Автономія	право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених законом;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
16	Академічна свобода	самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
17	безоплатна освіта	освіта, яка здобувається особою за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів згідно із законодавством	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
18	Викладацька діяльність	діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
19	електронний підручник	електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
20	заклад освіти	юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
21	засновник закладу освіти	орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
22	здобувачі освіти	вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

		особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти;	
23	індивідуальна освітня траєкторія	персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
24	індивідуальна програма розвитку	документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
25	Індивідуальний навчальний план	документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
26	інклюзивне навчання	система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
27	інклюзивне освітнє середовище	сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
28	кваліфікація	визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання);	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
29	компетентність	динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
30	освітній процес	система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
31	освітня діяльність	діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
32	освітня послуга	комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

		на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання;	
33	освітня програма	єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
34	особа з особливими освітніми потребами	особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
35	якість освітньої діяльності	рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
36	педагогічна діяльність	інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
37	результати навчання	знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
38	рівень освіти	завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
39	розумне пристосування	запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій і адаптацій з метою забезпечення реалізації особами з особливими освітніми потребами конституційного права на освіту нарівні з іншими особами;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
40	система освіти	сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
41	спеціальні закони	закони України "Про дошкільну освіту", "Про загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", "Про професійно-технічну освіту", "Про вищу освіту";	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
42	суб'єкт освітньої діяльності	фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

43	універсальний дизайн у сфері освіти	дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
44	безпечне освітнє середовище	сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text
45	булінг (цькування)	діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text
46	здобувачі освіти	вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text
47	кваліфікація	визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання);	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text
48	корекційно-розвиткові послуги (допомога)	комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text
49	психолого-педагогічні послуги	комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text

50	якість освіти	відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text
51	якість освітньої діяльності	рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text
52	Допрофесійна підготовка	це здобуття початкових професійних знань, умінь особами, які раніше не мали робітничої професії.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80
53	Первинна професійна підготовка	це здобуття професійної (професійно-технічної) освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80
54	Перепідготовка робітників	це професійне (професійно-технічне) навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією робітниками, які здобули первинну професійну підготовку.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80
55	Підвищення кваліфікації робітників	це професійне (професійно-технічне) навчання робітників, що дає можливість розширювати і поглиблювати раніше здобуті професійні знання, уміння і навички на рівні вимог виробництва чи сфери послуг	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80
56	Інклюзивне професійне (професійно-технічне) навчання	система освітніх послуг для здобуття професії або професійних навичок особами з особливими освітніми потребами, гарантованих державою.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80
57	державні стандарти повної загальної середньої освіти	документи, що визначають загальні обсяги навчального навантаження здобувачів початкової, базової середньої, профільної середньої освіти, вимоги до їх компетентностей і до згрупованих за відповідними освітніми галузями обов'язкових результатів навчання, яких вони мають досягти на відповідному рівні повної загальної середньої освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
58	доступність повної загальної середньої освіти	сукупність умов, що сприяють задоволенню освітніх потреб осіб та забезпечують кожній особі можливість здобуття повної загальної середньої освіти відповідно до державних стандартів, у тому числі наявність достатньої кількості закладів освіти, що забезпечують безоплатне здобуття повної загальної середньої освіти, відсутність дискримінації за будь-якою ознакою чи обставиною, надання учням підтримки в освітньому процесі;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
59	заклад загальної середньої освіти	юридична особа, основним видом діяльності якої є освітня діяльність, що провадиться на певному рівні (рівнях) повної загальної середньої освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

60	заклад освіти, що забезпечує здобуття повної загальної середньої освіти	заклад загальної середньої освіти або заклад професійної (професійно-технічної), фахової передвищої чи вищої освіти, що провадить освітню діяльність на певному рівні (рівнях) повної загальної середньої освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
61	засновник закладу загальної середньої освіти	орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад загальної середньої освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
62	модельна навчальна програма	документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
63	навчальна програма	документ, що визначає послідовність досягнення результатів навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу), опис його змісту та видів навчальної діяльності учнів із зазначенням орієнтовної кількості годин, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
64	освітня програма закладу освіти	документ, що містить комплекс освітніх компонентів, спланованих та організованих закладом освіти для досягнення учнями визначених цією програмою очікуваних результатів навчання, який розробляється і затверджується відповідно до цього Закону;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
65	пансіон	структурний підрозділ закладу освіти, що забезпечує проживання та утримання учнів відповідно до законодавства;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
66	педагогічна інтернатура	система заходів, спрямованих на підтримку педагогічного працівника закладу освіти, призначеного на посаду вперше, у провадженні ним педагогічної діяльності та набутті (вдосконаленні) його фахової майстерності;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
67	повна загальна середня освіта	систематизована та передбачена відповідними державними стандартами сукупність результатів навчання і компетентностей, здобутих особою на рівнях початкової, базової середньої та профільної середньої освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
68	стандарт спеціалізованої освіти	документ, що містить вимоги до компетентностей та результатів навчання, яких мають досягти учні закладів спеціалізованої освіти за мистецьким, спортивним, військовим чи науковим спрямуванням з одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти відповідно до державних стандартів;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
69	територіальна доступність	сукупність умов, що сприяють забезпеченню права дитини на здобуття якісної повної загальної середньої освіти за кошти державного та місцевого бюджетів у найбільш доступному і наближеному до її місця проживання закладі освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

70	територія обслуговування	адміністративно-територіальна одиниця (її частина, окремі будинки), визначена і закріплена відповідним органом місцевого самоврядування або уповноваженим ним органом за закладом освіти для забезпечення права кожної дитини, яка проживає на цій території, на здобуття початкової та/або базової середньої освіти у найбільш доступному та наближеному до місця проживання дитини закладі освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
71	типова освітня програма	документ, що містить комплекс освітніх компонентів, які забезпечують досягнення учнями результатів навчання, визначених державним стандартом (стандартом спеціалізованої освіти) для відповідного рівня повної загальної середньої освіти, що затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки (для закладів спеціалізованої освіти - центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать відповідні заклади спеціалізованої освіти);	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
72	типовий навчальний план	складник типової освітньої програми, що визначає загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в навчальних годинах), його рекомендований розподіл за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення, послідовність їх вивчення, а також кількість годин на вивчення вибіркового освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
73	учні	особи, зараховані до закладу загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої чи вищої освіти, які здобувають у будь-якій формі початкову, базову середню чи профільну середню освіту;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
74	цикл освітнього процесу	складова рівня повної загальної середньої освіти, що враховує спільні вікові особливості розвитку учнів в організації їх навчальної діяльності (освітнього процесу) та під час формування змісту освіти;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
75	якість повної загальної середньої освіти	відповідність результатів навчання, здобутих учнем на відповідних рівнях повної загальної середньої освіти, державним стандартам;	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
76	якість освітньої діяльності	рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної повної загальної середньої освіти на кожному рівні та відповідає вимогам, встановленим законодавством.	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
77	Інклюзивне навчання	система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.	https://mon.gov.ua/ua/tag/inклюзивне-навчання
78	діагностика	це підрозділ педагогіки, що вивчає принципи і методи розпізнавання та встановлення ознак, що	

		характеризують нормальний перебіг педагогічного процесу та розглядає процедури встановлення діагнозу.	
79	профілактика	комплекс соціальних, педагогічних (навчально-виховних), медико-психологічних і правових заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин (умов), які сприяють поширенню девіантної поведінки в підлітковому середовищі.	https://vipsoft.blob.core.windows.net/contest/c572ef4b325f63e2a564a008193bdfec.pdf
80	корекція	діяльність соціального суб'єкта з виправлення тих особливостей психологічного, педагогічного і соціального плану, що не відповідають прийнятим у суспільстві моделям і стандартам.	https://pidru4niki.com/13331222/sotsiologiya/sotsialna_korektsiya_terapiya
81	освітня діяльність	діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F_%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C
82	консультування	це конфіденційний діалог між клієнтом і людиною, що надає допомогу, що має на меті допомогти клієнту впоратися з проблемою і прийняти щодо проблеми власне рішення	https://profihealth.org.ua/uk/lessons/187
83	зв'язки з громадськістю	це невід'ємна частина сучасної управлінської діяльності, яка спрямована на створення атмосфери взаєморозуміння між організацією і громадськістю, між партнерами у всіх сферах суспільного життя на основі правдивої і повної інформації.	https://kneu.edu.ua/ua/depts5/k_politologii_i_sociologii/zzg/
84	просвіта	платформа онлайн-навчання, яка дозволяє викладачам наповнювати програму свого предмету з онлайн доступом для учнів до курсів за допомогою програмних інструментів для спільного онлайн-навчання.	https://prosvita.net/
85	методи	систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити, щоб виконати певну задачу чи досягти певної мети; поняття тотожне алгоритму дій і технологічному процесу	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4
86	форми	поняття філософії, визначуване співвідносно до понять вмісту і матерії	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0
87	засоби	якась спеціальна дія, що дає можливість здійснити щонебудь, досягти чогось; спосіб.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%B1_(%D0%
88	соціальний педагог	це педагогічний працівник, який входить до складу психологічної служби закладу, основна мета роботи якого полягає у забезпеченні соціально-правового захисту учнів школи та попередженні впливу негативних соціальних чинників на формування та розвиток особистості дитини.	http://www.fcg.ck.ua/social1.html
89	фахівець соціальної сфери	це особа, яка має необхідні інтелектуальні, моральні, особистісні якості для виконання особливого, інтегрованого, універсального виду діяльності у соціальній сфері. В Україні професія "соціальний	https://pidru4niki.com/12810419/sotsiologiya/model_fahivtsya_sotsialnoyi_roboti

		працівник" введена до класифікатора професій, починаючи з 1990-х років.	
90	психологічна служба	Психологічна служба в системі освіти є складовою державної системи охорони психологічного здоров'я громадян України і діє з метою виявлення і створення соціально-психологічних умов для розвитку особистості.	https://zakon.rada.gov.ua/g0/z0101-93
91	дитина	Дитиною визнається особа до досягнення нею повноліття. Повноліття за українським законодавством настає з вісімнадцяти років (ч. 1 ст. 34 ЦК). Отже до досягнення 18 років фізична особа має правовий статус дитини.	https://legalexpert.in.ua/komkodeks/sku/87-sku/3199-6.html
92	початкові класи	загальноосвітній навчально-виховний заклад для дітей, що дає початкову освіту — елементарні знання з рідної мови (вміння читати й писати), математики, а також про природу й суспільство; перший ступінь обов'язкової загальної освіти.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0
93	початкова освіта	це перший етап загальної освіти дітей. Отримуючи початкову освіту, діти набувають перші знання про навколишній світ, навички спілкування та вирішення прикладних завдань	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0
94	обдарована дитина	це дитина, яка вирізняється яскравими, іноді видатними досягненнями (або має внутрішні передумови для таких досягнень) у тій чи іншій сфері діяльності	http://www.pl.kpi.ua/%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96-%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%82%D0%B0-%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8/
95	дитина-сирота	це дитина, в якій померли чи загинули батьки.	https://pedcollege.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=316&catid=62&Itemid=435
96	напівсирота	це дитина, у якій помер чи загинув один з батьків	https://taxlink.ua/ua/print/analytics/4926/
97	неповні сім'ї	Неповною називається сім'я, яка складається з одного батька з одним або кількома неповнолітніми дітьми	http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VKhIPC_2011_959_46_25.pdf
98	багатодітні сім'ї	сім'я, в якій подружжя перебуває у зареєстрованому шлюбі, разом проживає та виховує трьох і більше дітей, у тому числі кожного з подружжя, або один батько,	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%BD%

		який проживає разом з трьома і більше дітьми та самостійно їх виховує	D0%B0_%D1%81%D1%96%D0%BC%27%D1%8F
99	сім'ї інваліди	Сім'я, у якій всі члени сім'ї мають певну інвалідність	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C
100	сім'ї, що всиновили дітей,	влаштування в сім'ях дітей, які залишилися без піклування рідних батьків. ... Усиновлення братів та сестер різними особами не допускається, за винятком випадків, коли усиновлення відповідає інтересам дітей.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F
101	взяли на опіку	Опіка, піклування встановлюється над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, а піклування - над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Якщо дитина досягла 14-річного віку, особа, яка виконувала обов'язки опікуна, стає піклувальником.	https://dity.zp.ua/articles/opika-pikluvanna
102	виховання	процес заохочення та підтримки фізичного, емоційного, соціального та інтелектуального розвитку дитини від народження до дорослості; також комплекс прав, обов'язків та відповідальності в цьому питанні з точки зору законодавства	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F
103	естетичне виховання	це процес формування цілісного сприйняття і правильного розуміння прекрасного у мистецтві та дійсності, здатності до творчого самовиявлення притаманного людині	https://osvita.ua/vnz/report/s/pedagog/14495/
104	моральне виховання	виховна діяльність, що має на меті сформувати стійкі моральні якості, потреби, почуття, навички і звички поведінки на основі ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності.	http://avdiivka.ptu.in.ua/moralne-vihovannya-19-31-16-27-01-2020/
105	трудове виховання	це ведуча ланка всієї системи виховання школярів. Трудове виховання визначається багатьма факторами, а в школах здійснюється системою засобів, які охоплюють всі знання навчально-виховної роботи, а також зовнішньою діяльністю школярів, родинне суспільство, виробничі колективи і засоби масової інформації.	https://osvita.ua/vnz/report/s/pedagog/14886/
106	фізичне виховання	педагогічний процес спрямований на фізичний розвиток, функціональне удосконалення організму, навчання основним життєво важливим руховим навичкам та вмінням, зв'язаних знаннями для майбутньої успішної професійної діяльності.	https://subject.com.ua/psychology/psyho_pedagog/119.html
107	психолог	це спеціаліст, який має відповідну освіту і працює із здоровими людьми, котрим необхідна допомога в різних життєвих ситуаціях (сімейні стосунки, труднощі у дитячо-батьківських взаємовідносинах, непорозуміння з колегами, втрата близьких, проблеми вибору тощо).	https://exo.in.ua/news/25264

108	Адаптація соціальна	процес і результат активного пристосування індивіда, шара, групи до умов соціального середовища, до суспільних умов життя, що змінюються або що вже змінилися. У виділяють дві форми: а) активну, коли суб'єкт прагне впливати на середу з метою її зміни (наприклад, зміни цінностей, форм взаємодії і діяльності, які він повинен освоїти); б) пасивну, коли суб'єкт не прагне до такого впливу і зміни. Показниками успішної виступає високий соціальний статус індивіда (шара, групи) в даному середовищі, його психологічне задоволення цим середовищем загалом і його найбільш важливими елементами (зокрема, задоволення роботою, її умовами і змістом, винагородою, організацією). Показниками низької є переміщення суб'єкта в іншу соціальне середовище (текучість кадрів, міграція, розлучення), аномія і поведінка, що відхиляється. Успішність залежить від характеристики середовища і суб'єкта.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
109	Батьківство	сукупність біологічних, правових і виховних функцій, що виконуються чоловіком по відношенню до своїх дітей. Розрізняють біологічне і юридичне.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
110	Адміністрація	органи управління, що здійснюють на підставі наданих їм прав виконавчо-розпорядчі функції по підтримці певного порядку, організації діяльності на підприємствах і в установах, в рамках окремих районів, територіальних утворень і інших спільнот. А. має також соціальні служби всіх рівнів. А. покликана здійснювати управління соціальною роботою в межах своєї компетенції.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
111	Валідність	у найзагальнішому значенні - міра відповідності між тим, що конкретній тестовій методиці приписується, й тим, що вона фактично собою являє.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
112	Громадянин	особа, що належить до населення даної держави, що користується всіма правами, які забезпечуються законами даної держави, і що виконує відповідно до закону обов'язки. Правова приналежність до населення держави зумовлює громадянство людини, внаслідок чого на неї розповсюджуються закони країни, сукупність прав і обов'язків, соціальний захист особистості з боку держави.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
113	Громада	це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D0%B0
114	Громадська організація	об'єднання громадян, яке створюється для реалізації спільних інтересів. Інтереси можуть бути реалізовані шляхом здійснення мітингів, зборів, різноманітних ініціатив організації проєктів, форумів тощо.	https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F

115	Групи взаємодопомоги	формальні або неформальні організації людей, що мають загальні проблеми і що зустрічаються регулярно невеликими групами для надання допомоги один одному, емоційної підтримки, обміну інформацією тощо	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
116	Дискримінація	обмеження в правах, позбавлення рівних прав окремих осіб і певних категорій населення країни по ознаках національної приналежності, соціального походження, політичних і релігійних поглядів, статі, віку і іншим ознакам. Наприклад, після розпаду СРСР на колишніх його територіях спостерігаються факти Д. некорінного населення: відмова у виборчих правах, отриманні громадянства тощо.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
117	Діагностика соціальна	дослідження соціального явища для розпізнавання і вивчення причинно-наслідкових зв'язків і відносин, які характеризують його стан і визначають тенденції розвитку. Отриманий соціальний діагноз, що містить теоретичні висновки і практичні рекомендації, зкоректовані з урахуванням реальних ресурсів і можливостей, служать підставою для розробки відповідними управлінськими структурами конкретних практичних дій в інтересах суспільства, тих або інших його груп і шарів. У соціальній роботі - це вивчення соціальних мотивів, причин поведінки особистості, шара, групи, їх станів (матеріального, психічного, духовного), визначення форм і методів роботи з ними.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
118	Ділова гра	метод пошуку управлінських рішень в умовній проблемній ситуації.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html
119	Консультування соціальне	особлива форма надання соціальної допомоги шляхом психологічного впливу на людину або малу групу в цілях їх соціалізації, відновлення і оптимізації їх соціальних функцій, орієнтирів, вироблення соціальних норм спілкування.	http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html